

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Rész évre. . . 12 kor.
Fél évre. . . 6 „
Negyed évre . . 3 „
Egy szám ára 24 fill.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . 16 kor.
Fél oldal . . . 8 „
Negyed oldal . . 4 „
Nyolczad oldal . 2 „

A középiskolák vallástanítási terve.

Az új vallásoktatási tervezet a végleges megállapítás stádiuma felé közeledik. Az egyetemes evang. közoktatási bizottság kebeléből kiküldött albizottság munkájával elkészült s ez nyomtatásban meg is jelent. Sokkal jobb, czéltudatosabb ez a tervezet, mint akár a régi, akár pedig az a javaslat, a mit a vallástanárok mult évi július hó 2-án tartott értekezletéből kifolyólag a többség határozatának megfelelően küldöttünk fel a közoktatási bizottsághoz. De azért még ezt a tanterv javaslatot sem szeretném végleges megállapodásnak tekinteni, mert csak fél munkát végez; végig vonul ugyan a tervezeten az a szándék, hogy a vallásoktatásnak alapja a biblia és czélja a szentírás lelkének az elsajátítása legyen, de a bibliai anyagot még sem olvasztja bele logikusan és czéltudatosan a vallásoktatás keretébe, továbbá nem ad helyet a vallásoktatás felsőbb fokán a bibliaismertetés ama módjának, mely biztosítaná az oktatás sikerét, intensívebbé tételét.

Még most is ragaszkodom ama kijelentésemhez, hogy a bibliaismertetésnek ama módja, a mit a régi és új tervezet a gimnáziumok V-ik osztálya számára kijelöl, a középiskola didaktikai és paedagógiai elveinek meg nem felel s azok a tankönyvek, melyek az egyes szentírási könyvek keletkezésére és szerzőikre vonatkozó kritikai ismeretéseket közölnek, a középiskolák V-ik osztályába nem valók. Továbbá az egész bibliának, ó- és újszövetségnek egyes könyvek szerinti ismertetése a tanuló elméjében csak nagy chaost idéz elő. Azonkívül, hogy az anyag maga is igen terjedelmes, ezen az alapon nincs is az oktatásnak olyan támasz pontja, gerince, a melyhez az újabb és újabb ismereteket fűzhetnők. A legtermészetesebbnek tartom most is a bibliaismertetésnek ama

módját, a mit tavalyi cikkemben megjelöltem s a mit értekezletünk alkalmával is elfogadásra ajánlottam. E szerint Izrael népe történetének keretében kellene olvastatni az ó-szövetségi könyvek megfelelő helyeit, a 4 evangéliom alapján pedig Jézus életét és tanítását kellene egységes képből feltüntetni s az apostoli kort pedig az Apostolok cselekedeteiről szóló könyv alapján ismertetni. Ezt követné azután az egyháztörténelem, vagyis annak kimutatása, hogy a Jézus életében és tanításában feltüntetett keresztyén eszmény a történelem folyamán miként valósult meg. Az apostoli leveleket is az egyháztörténelemmel kapcsolatban kellene a megfelelő helyen ismertetni. Egyszóval a bibliaismertetésnek történeti alapon kell történni s a mennyiben lehetséges, azt az egyháztörténet keretébe is bele kell olvasztani. Csak ezen az úton ébreszthetünk az ifjúságban világos és határozott evangéliomi öntudatot. Első vallástanári értekezletünk is ily értelemben foglalt állást a következő határozatában: A tüzetesebb bibliaismertetés a felsőbb osztályokban három év folyamán történeti keretben (V—VII. osztály) és egy év folyamán a hit- és erkölcstan keretében (VIII. osztály) történjék.

Addig tehát jó, a célnak igazán megfelelő középiskolai vallástanítási tervünk nem lesz, míg az V-ik osztályban a rendszeres, bibliai bevezetés-szerű szerzés ismertetés megmarad; egyrészt mert ez a tárgy ilyen alakban nem oda való, másrészt pedig mert azt az anyag terjedelmes volta miatt lelkiismeretesen egy év alatt lehetetlen elvégezni. Rövidre fogott bibliai irodalomnak az előadását a középiskolában azért én is szükségesnek tartom, de nem az ötödik, hanem a nyolczadik osztályban a hittan bevezetésében a szentírásról szóló ismertetésnél.

Az ügy érdekében tehát még egyszer feleme-

lem igénytelen szavamat s a közoktatási bizottság kebeléből kiküldött albizottság munkálatára megtevéve szerény észrevételeimet, egyúttal közlöm amatervet, a mit az úgy kellő meghányása-vetése után a legjobbnak tartok.

A szóban levő munkálat az I. osztály számára az ó- és új-szövetségből olyan kiválasztott részleteket vesz fel, melyekben a vallásos igazság történeti alakban nyer kifejezést, a II-ik osztály számára pedig az ó- és új-szövetségből olyan kiválasztott részleteket, melyekben főleg a tanító elem lép előtérbe. Ez a legsikerültebb újítás az egész tervezetben.

A régi tantervnek nagy hibája volt, hogy az I-ső osztály számára pusztán ó-szövetségi, a II-ik osztály számára pedig kizárólag csak új-szövetségi történeteket jelölt ki. Az I-ső és II-ik osztályban a vallásoktatás célja más nem lehet, mint az, hogy bibliai történetek és tanítások alapján a gyermekekkel könnyen érthető alakban vallási és erkölcsi igazságokat közöljünk. Nem volt tehát semmi értelme annak, hogy ezen a fokon az ó- és új-szövetséget osztályok szerint külön válaszszuk; minthogy itt a cél nem az üdvtörténetnek a feltüntetése. A tervezet indokolása is megjegyzi: „Ezen eljárás nagyon egyoldalúvá tette eme két osztályban a vallásoktatást, holott az ó- és új-szövetség szorosán együvé tartozik, úgy, hogy azt egymástól elválasztani a vallásoktatásnál sem lehet. Továbbá paedagógiai szempontból is nagyon kívánatos az anyagnak ilyenmő beosztása, a mennyiben egyrészt nagyobb mértékben helyet enged a zsolttárok és próféták könyvei örökérvényű kincseinek, másrészt az anyag tervszerű beosztása megfelel az I. és II. osztály fokozati különbségének, a gyermekek lelki fejlettségének.” — A tervezet az I. és II-ik osztálynál még megjegyzi, hogy a bibliai történetek a káté felhasználásával tárgyalandók. Ezt is természetesnek, helyesnek találom, de szükségesnek tartanám, hogy a káté anyagát határozottan megjelöljük a tervezetben is, olyan formán, hogy I-ső osztályban a teremtés történetével kapcsolatban az első hitágazat, a törvényadás történetével kapcsolatban a tiz parancsolat Luther magyarázatával, a II-ik osztályban pedig szintén a megfelelő helyen a második hitágazat és az úri imádság hasonlóképpen Luther magyarázatával.

A III-ik osztály számára a tervezet egyház-történetet jelöl ki kor- és életrajzokban, egyes tör-

téneteket az új-szövetségből, különösen az apostolok cselekedeteinek könyvéből. A mi a bibliaolvasást illeti, ezen a fokon azt az apost. csel. könyve 1—12 részeire redukálnám és ezen kívül felvenném a korinthusbeliekhez irt első levél 13-ik részének könyv nélkül való megtanultatását azon a helyen, midőn Pál apostolról van szó. Bibliai olvasmányul kötelezőleg többet nem vennék fel, mert számolni kell azzal is, hogy heti 2 óra nagyobb anyagnak a felölelését nem engedi meg. A tervezet indokolása felemlíti, hogy „midőn a keresztyének üldöztetéséről van szó, minő alkalmas volna elő venni a bibliát, olvasni, megmagyarázni p. o. Máté evangéliomának 10-ik részét, melyben az Úr többek közt mondja: „Lesztek azért gyűlölségek mindenek előtt az én nevemért, de a ki végiglen megáll: megtartatik,” — vagy Pál apostol által a rómaiakhoz irt levél 8-ik részét, hol ezt mondja: „Kicsoda szakaszt el minket a Krisztus szerelmétől?” Az természetes, hogy a tanárnak a magyarázat alkalmával az ilyen helyeket fel kell használnia, de részletesebb bibliaolvasásra itt nem jut idő. Tehát határozottabban formulálnám a III-ik osztály bibliai anyagát ilyen-formán: Olvas-tatás az ap. csel. könyve 1—12 részeiből, a tárgyalt történeti anyaggal kapcsolatban a korinthus-bliekhez irt első levél 13-ik része s egyéb oda illő, különösen az üldöztetésekre vonatkozó szent-irási helyek könyv nélkül. A káténak itt sem szabad hiányoznia. A pünkösdi történettel kapcsolatban tárgyalandó a harmadik hitágazat Luther magyarázatával. Így három osztályon keresztül az alkalmas helyre beosztva átvehetjük a káté első három részét. A keresztyén felekezetek közt lévő különbséget is a történettel kapcsolatban kell feltüntetni, úgy itt, valamint a VI-ik osztályban is.

A IV-ik osztály számára a tervezet hit és erkölccsant jelöl ki Luther kátéja alapján a szent-írás oda illő helyeinek, szentirási mondatoknak, történeteknek a tárgyalt anyagba való beolvas-tásával. Minthogy a IV-ik osztálylyal a vallástannak alsóbb fokú oktatása befejezést nyer, a tervezetben közölt anyaghoz rövid bibliaismertetést is vennék, a mi azonban csak a biblia felosztására, a kanonikus és apokryphus könyvek közt levő különbségnek feltüntetésére, az egyes könyvek tartalmának rövid általános megjelölésére szoritkoznék.

Mint már fentebb is említettem a tervezet az V-ik osztály számára az ó- és új-szövetségi

könyvek ismertetését veszi fel. Ez a régi tantervnek is sarkalatos hibája volt, a mi sok nehézséget okozott a vallásoktatásnál. Ennek az új tantervben megmaradni semmi esetre sem szabad. Az anyag körülbelül ugyan az marad tervezetem szerint is (az ó-szövetség és az evangéliumok ismertetése,) csak az anyagközlésnek módja változónak. Tavaly közölt értekezésemben bővebben kifejtettem, hogy a bibliaismertetésnek legcélszerűbb módja az, a mely történeti keretben történik. E szerint ugyanis a bibliaismertetésnek lenne határozott gerincze, melyhez a szentírás fő tartalma könnyen megtartható formában fűződne, míg az egyes könyvek részletes ismertetése mellett az egész bibliaismertetés egység nélküli, a tanuló előtt zűrzavaros lesz.

Ha megmaradunk azon módszer mellett, hogy a bibliaismertetés történeti keretben történjék, felmerül mindjárt a második kérdés, hogy az V-ik osztály számára mit vegyünk fel. Tavaly közölt tervezetem szerint az V-ik osztály anyaga az ó-szövetségi Istenországa volna; tehát Izrael népének története s az ó-szövetség vallás-erkölcsi világnézetének s vallási szokásainak ismertetése a megfelelő ó-szövetségi helyek olvastatásával kapcsolatban; az új-szövetségi Istenországának, a keresztyén eszménynek feltüntetése pedig az egyháztörténettel kapcsolatban a VI-ik osztály tárgya lenne. Ez volna az összefüggő tárgy szerinti logikus felosztás. Ezen beosztás ellen egy kiváló szakférfiú azt az ellenvetést tette, hogy ilyenformán az V-ik osztály anyaga nagyon egyoldalú volna. Ezen ellenvetésnek jogosultságát elismerem s így a tavalyi tervezetemet módosítva az V-ik osztály vallástani anyagára vonatkozólag a következő ajánlatot teszem. Az V-ik osztály tárgya legyen: „Az isteni kijelentés története az ó-szövetségi és új-szövetségi korban. Izrael népének története s az ó-szövetség vallás-erkölcsi világnézetének, vallási szokásainak ismertetése a megfelelő ó-testamentomi helyek olvastatásával. Jézus Krisztus élete és tanítása a négy evangélium alapján a megfelelő evangéliomi részletek olvastatásával.“ Ha ilyenformán az V-ik osztály anyagához még felvesszük is Jézus életének a négy evangélium alapján történt ismertetését, mégis kevesebb lesz az anyag, mint a régi tanterv szerint, mert az apostoli levelek ismertetése az apostoli kor ismertetésével kapcsolatban a VI-ik osztályra marad.

A javaslat szerint a VI-ik osztály anyaga az

egész keresztyén egyháztörténet az ap. csel. könyvének olvastatásával. A régi tanterv szerint sem lehet az egész egyetemes egyháztörténetet egy esztendő alatt teljesen elvégezni és ha most még ehhez hozzávesszük az ap. csel. könyvének olvastatását s az én tervezetem szerint az apostoli levelek ismertetését, akkor még kevésbé végezhetjük el az egész egyháztörténetet. Ezek alapján tehát azt javaslom, hogy a VI-ik osztályban az új kor történetéből csak a németországi és svájci reformáció történetét vegyük, a többi országok reformációjának történetét, a kisebb prot. felekezetek ismertetésével, a bel- és külmisio tárgyalásával s a magyarhoni prot. egyház történetével s evang. egyházunk alkotmányának ismertetésével együtt hagyjuk a VII-ik osztályra. S minthogy tervezetem szerint a VII-ik osztályban az ap. csel. könyvének 1—12. fejezeteiből olvastatnánk, a VI-ik osztályban a bibliaolvastatás az ap. csel. 12—28. fejezeteire szorúlva. A VII-ik osztályban pedig a mennyire az idő engedi a korinthusi levelekből, János és Jakab leveleiből olvastatnánk.

A VIII-ik osztály tárgya a tervezet szerint rendszeres hit- és erkölcsstan szintén bibliaolvasás és magyarázat kapcsolatában. Megjegyzni itt a javaslat, hogy a tárgyalandó hit- és erkölcsstan anyagnak megfelelő helyet kell a bibliából magyarázás céljából kiválasztani. Ez helyes, de azért nem ártana a tervezetben határozottan kitenni, hogy egyes részleteket János evangéliumából s a rómaiakhoz írott levélből okvetlenül kell olvastatni. Minthogy javaslatom szerint a bibliai bevezetési ismeretek közlése az V-ik osztályból elmaradna, a VIII-ik osztályban kellene a hittan bevezetésében a szentírásról szólva röviden a bibliai irodalmat tárgyalni, azaz az egyes szentírási könyvek keletkezésére és szerzőikre vonatkozó ismertetéseket közölni.

Ezek után egyöntetű formában közlöm azt a tervezetet, a mit leglogikusabbnak és legcélszerűbbnek tartok; de előbb még megjegyzem, hogy az albizottság a „Bibliai olvasókönyv“-nek az iskolákba való bevitelét szükségesnek tartja. Ha ehhez az egyetemes közgyűlés is hozzájárul s a mellatt a tantervet helyesen állapítja meg, úgy akkor lesznek kezünkben olyan eszközök, a melyekkel kellő buzgósággal szép sikert érhetünk el a vallás-erkölcsi nevelés terén.

Á fentebbiek alapján a gimnázium vallástanítási terve a következő lenne.

I. A vallástanítás célja.

A gimnáziumi vallástanítás célja a szentírás tanításának közzéadása alapján az Istentudat ébresztése, Krisztus szellemének elsajátítása, keresztyén szív és keresztyén jellem teremtése; az egyháztörténet ismertetése útján evangéliomi egyházunk igazságának feltüntetése, protestáns öntudat ébresztése.

II. A vallástan anyagának felosztása.

I. osztály. (Hetenként 2 óra)

Az ó- és új-szövetségből olyan kiválasztott részek, melyekben a vallásos igazság történeti alakban nyer kifejezést. A Kátéból a teremtés történetével kapcsolatban az első hitágazat; a törvényadás történetével kapcsolatban pedig a tíz parancsolat Luther magyarázatával. Egyházi énekek.

II. osztály. (Hetenként 2 óra.)

Az ó- és új-szövetségből olyan kiválasztott részek, melyekben főleg a tanító elem lép előtérbe. A Kátéból a második hitágazat és az úri imádság Luther magyarázatával. Egyházi énekek.

III. osztály. (Hetenként 2 óra.)

Az általános egyháztörténet, a reformáció története s a hazai reformáció jellemző kor és életrajzokban. Olvasztás az apostolok cselekedeteiről szóló könyvnek 1—12. részeiből; a tárgyalt történeti anyaggal kapcsolatban a korinthusbeliekhez írt első levél 13-ik része s egyéb oda illő, különösen az üldöztetésekre vonatkozó szentírási helyek könyv nélkül. A Kátéból a harmadik hitágazat Luther magyarázatával. Egyházi énekek.

IV. osztály. (Hetenként 2 óra.)

Hit- és erkölcstan Luther Kis Kátéja alapján a szentírás oda illő helyeinek, szentírási mondatoknak, történeteknek a tárgyalt anyagba való beolvasztásával. Rövid bibliaismertetés, mely azonban csak a biblia felosztására, a kanonikus és apokryphus könyvek közt levő különbségnek feltüntetésére, az egyes könyvek tartalmának rövid általános megjelölésére szorítkoznék. Egyházi énekek.

V. osztály. (Hetenként 2 óra.)

Az isteni kijelentés története az ó-szövetségi és új-szövetségi korban. Izrael népének története

s az ó-szövetség valláserkölcsei világnézetének, vallási szokásainak ismertetése a megfelelő ó-testamentomi helyek olvastatásával. Jézus Krisztus élete és tanítása a négy evangéliom alapján a megfelelő evangéliomi részek olvastatásával.

VI. osztály. (Hetenként 2 óra)

A keresztyén egyház történetéből: a keresztyén egyház keletkezése az ap. csel. 13—28 fejezeteinek olvastatásával, az apostoli levelek ismertetésével; a keresztyénség elterjedése, megromlása s a németországi és svájci reformáció.

VII. osztály. (Hetenként 2 óra.)

A reformáció elterjedése Európában: Franciaország, Németalföld, Nagy-Britannia, Svédország, Dánia, Norvégország reformációja, a kisebb protestáns felekezetek ismertetése; a kül- és belmisszió története és intézményei; a magyar protestáns egyház története s egyházunk alkotmánya. Olvasztás a korinthusbeliekhez írt levelekből, János és Jakab leveleiből.

VIII. osztály. (Hetenként 2 óra.)

Hit- és erkölcstan bibliaolvasás és magyarázat kapcsolatában. A bevezetésben a bibliáról szóló szakaszhoz fűződik a bibliai irodalom: az egyes szentírási könyvek keletkezésére és szerzőikre vonatkozó ismertetések. Bibliai olvasmány: részek János evangéliomából s a rómaiakhoz írt levélből.

HETVÉNYI LAJOS
főgimn. vallástanár.

Nagytiszteletű Szerkesztő úr.

Becsés lapjának 19. számában megjelent „Evang. tankönyvvállalat” című cikkben a Bereczky Bibliai történetek 3. kiadására vonatkozó ajánlatom tövésen van telemítve. Sziveskedjék tehát a következő helyreigazító soraimnak az „auditor et altera pars” elvénél fogva b. lapjában helyet adni.

A Luther-társaság 1899. évi jelentésében a 28. oldalon ez olvasható: „XVI. Felvétel a Bereczky-féle bibliai történetekről szóló jelentés, mely szerint Bereczky könyve immár fogyófélben van és így annak újabb kiadásáról gondoskodni kell. Olvasztott Kókai Lajos budapesti könyvkereskedőnek ide vonatkozó ajánlata, mely szerint nevezett könyvárus azt kéri a társaságtól, engedjék meg neki, hogy Bereczky bibliai történeteit

3-ik kiadásban az elnökség felügyelete alatt 10,000 példányban saját költségén kinyomathassa s ezért fizet a társaságnak 450 forintot, szerzőnek ivenkint 10 frtot, a könyvet pedig az eddigi 40 kr. ár helyett 30 krért árusítja el.

A közgyűlés az érdemleges tárgyalásba egyelőre nem ment bele, az ajánlatot tüggőben hagyandónak véleményezte, míg Majba Vilmosnak jelen jegyzőkönyv V. pontja alatt felvett javaslata el nem dőlt.

Nincs tehát szó az iverk számáról, sem pedig a költségekről. A diplomatikusan furfangos számításról szóló megjegyzés tehát alaptalan. Tény az, hogy a Luther társaság ajánlatom elfogadása esetén azonnal kapott volna 900 korona készpénzt és nem viselte volna az előállítási költségeket (u. m. szerzői honorárium, nyomtatási költségek, bekötés . . . stb.) Eltekintve az önkezelés által származott költségektől, körülbelül 3000 korona maradt volna a Társaság pénztárában, mely összegnek 4—5 évi kamatja éppen nem megvetendő összeget tenne ki. Az által pedig, hogy a könyv árát 30 kr-ra akartam redukálni, csak jótéteményt gyakoroltam volna, mert számtalan hozzám intézett levéllel tudom igazolni, hogy a szülők sokalják csupán a bibliai történetekért járó 40 krajczárt, minthogy még egyéb kiadásai is vannak, mint pl. a többi tankönyvek, írószerek stb. bevásárlása.

Nagyon üdvös dolog lesz hát, ha az alakuló evang. tankönyvvállalat jó és olcsó könyvek kiadásával fogja gyarapítani a magyar evangélikus tankönyvirodalmat. Részemről szívesen üdvözlöm ezen nemes eszmét, csak arra volnék bátor figyelmeztetni a tisztelt tervező urakat, hogy a praeliminált 30—40,000 korona tiszta jövedelemről előre is mondjanak le, mert a mi irodalmi viszonyainknál fogva ez utopia.

Szerkesztő úrnak maradok

mély tisztelője

KÓKAI LAJOS

Válasz

a fenti levélre.

Valóban csodálkozom, hogy Kókai Lajos úr helyreigazító szavaiban olyasmivel akarja bebizonyítani állításaim „alaptalan” voltát, a mire ez alkalommal hivatkozni nem lett volna szabad; arról pedig hallgat, a minek alaptalan voltál bebizonyítani kellett volna.

Kókai Lajos úr hivatkozik az 1899. évi jelentés — én 1900. évinek nevezem — 28. oldalán lévő Szarvason tartott Luther-társaság közgyűlési jegyzőkönyvének XVI. pontjára, a mint azt fent idézi is. Hát az igaz, hogy abban a pontban sem

ivek számáról, sem költségekről szó sincs. De hisz ez jegyzőkönyvi pont, mely határozatot tartalmaz, s nem ajánlatának megokolása, melyre én hivatkoztam.

Vette volna csak elő az 1899. évi jelentésnek*) 55 oldalán lévő passusát, melyre, mint ajánlatának megokolására én hivatkoztam, akkor bizonyára el állt volna e helyreigazító szavak irásától, mert kénytelen lett volna beismereni, hogy nekem van igazam s a „diplomatikus furfangos számításról” szóló megjegyzés igen is alapos, bár a furfangos szót én nem használtam.

Minden félreértés kiküldése céljából idézem a passust, mely megtalálható az 1899-ben nyomtatott az „1898. évi működésről” szóló Luther-társasági jelentésben és következőleg hangzik:

„Végre be kell még jelentenünk, hogy Bereczky „Bibliatörténetek” II. kiadása is fogytán van. Új kiadásról kell gondoskodnunk. Kókai Lajos bizományosunk erre vonatkozó ajánlata a következő: kéri, hogy az elnökség felügyelete alatt a 3. kiadásból 10,000 példányt nyomathasson saját költségén, a mely esetben a társaságnak 450 frtot, a szerzőnek pedig az ivenkint 10 frtot, azaz: 140 frtot fizetne: a könyvet pedig az eddigi kiállításban 40 kr. helyett 30 krért adná, mely olcsó ár mellett még nagyobb lenne a kelendőség.

Ha már most számításba vesszük, hogy nekünk e könyv nyomtatása

10,000 példányban ivenkint 55 frtjával (14 iv)	770 frtba
a kötés 8 krajczárjával	800 „
a szerző tiszteletdíja	140 „
összesen:	1710 frtba

sőt a befektetett tőke csak 3 évi 4% s kamat 205 frt

hozzászámításával 1915 frtba kerülne, — 10000 példányért

péld. 30 krjával . . . 3000 frt leszámítva 30% bizom. díjat 900 frt csak 2100 frtot

vennénk be és így az ebből keletkező jövedelmünk körülbelül csak 185 frtra rugna, elfogadhatónak találnók Kókai L. könyvkereskedő ajánlatát.

Az ajánlat megokolásából látható, hogy itt tényleg a valóságnak meg nem felelő adatok vannak, mert 11 iv helyett 14 iv van felvéve; a kötés pedig, mely a társaság saját kezelésében

*) Sokáig gondolkodtam, hogy hogyan nevezsem el ezen jelentést, míg végtére a tartalomból kiindulva 1899 évinek neveztem, daczára annak, hogy a czimlapon ez áll: „az 1898. évi működésről.” Mert tartalmában az 1898. évről csak a jegyzőkönyvek és számadások vannak, a beszámolt működés nagyobb részét az 1899. évbe esik. Már most, ha én az évi jelentést 1898. évinek nevezem, rámsüthették volna a jelen esetben, hogy az ajánlat csak az 1899. évben lett benyújtva, tehát az az 1898. évi jelentésben elő nem fordulhat.

400 forintjába kerül, 800 forinttal tehát kétszeres árban lett számítva

4-szer 55 = 165 frt
kötés = 400 frt
565 frt azaz 1130 koronával több.

Igy állítasomat, hogy a fenti ajánlat megokolása a „diplomaticus módra“ van csinálva, fenntartható, mert hiteles okmányokkal igazoltam. Az már most más kérdés: vajjon ki csinálta? A levélből azt lehetne következtetni, hogy Kókai Lajos úr nem csinálta. De hisz én kijelentettem, hogy „nem tudom ki csinálta a megokolást, nem vádoltok senkit, nem is használtam fel e téves számítást ellenfeleimmel szemben még akkor sem, mikor keményen támadtak.“ Pedig felhasználhattam volna; felhasználhattam volna mint kitűnő támadó eszközt különösen akkor, a mikor a Luther-társasági ügyekkel való foglalkozás a folytonos megtámadtatások miatt sok keserűséget okozott nékem.

Hosszadalmas volna s e becses lapok olvasóira már is untató a fenti levél többi állításainak bírálgatása. Csak a következő tények felsorolására szoritkozom. A bibliatörténet előállítási költségeinek kamatát nem szabad 4—5 évre számítani, a mint levélben mondja, hanem legfeljebb 2 évre, mert én már az első évben bevettem az előállítási költségek felét. A második évben tehát már csak a féltőkének kamatai lennének fizetendők. A 30 vagy 40 kros árra vonatkozó nézetemet pedig az előbbi cikkemben kifejtetem.

Én a „személyeskedés“ és „gyanúsítgatás“ terére sohasem léptem, a mint azt Adorján nyilatkozatában mondja. Valahányszor válaszoltam, mindig kihivattam a válaszadásra. Állításaimat hiteles okmányokkal bebizonyítottam, az pedig sem nem „alaptalan,“ sem nem „gyanúsítás,“ sem nem „sértegetés,“ hanem objectív eljárás. Ne hívjanak ki, nem felelek; ne bolygassák az ügyeket, részemről bolygatva nem lesznek.

MAJBA VILMOS

Kérelem.

A lelkészi értekezletekről és egyházmegyei gyűlésekről gyors tudósítást kérek. Mindnyájan érdeklől olvassuk: hol, miről tanácskoznak, kik vesznek részt az eszmék érlelésében. A felolvasásokat és indítványokat köszönettel veszem és kiadom. A lap csak úgy lehet hű tükre egyházi életünknek, ha mindenünnen közölhet tudósításokat; tudósító pedig csak akadhát mindenütt egy kis jóakarattal! Ezen irányban szives támogatást kérek a közügy érdekében.

VERES JÓZSEF.

Az eperjesi ág. hitv. ev. theológiai ifjúsági belmissiói egyesület f. évi június hó 1-én vallásos estélyt tartott ezen műsorral: 1. Ének. „Fohász.“ Dürnertől. Éneklő a theol. ifjúsági énekkar Szánik Ernő énektanár vezetése alatt. 2. Szavlat. „A hetedik árva.“ Irta ifj. Porkoláb Gyula. Szavalja Zeman Jolán úrhölgy. 3. Felolvasás. „Az oldás és kötés hatalma.“ Irta és tartja Jamriska János theológus. 4. Dialog. „A wormsi kihallgatás.“ Irta Devrient „Luther“ című drámája nyomán: ifj. Porkoláb Gyula. Előadják Sexty Kálmán (Luther) és Russ Zoltán (dr. Eck) theológusok. 5. Ének. „Dicsőség mennyben Istennek.“ Éneklő a theol. ifjúsági énekkar Szánik Ernő énektanár vezetése alatt.

A M. Tud. Akadémia id. Wodianer Albert báró alapítványából 1000—1000 korona jutalmat tűz ki Magyarország bármely népiskolájában működő két néptanítónak, tekintet nélkül az iskola fenntartó jellegére. — A jutalmat az Akadémia az 1902. márcziusi összes ülésén ítéli oda. A jutalmazottaknak a jutalmat az Albert napját követő áprilisi összes ülésén az Akadémia elnöke vagy helyettese adja át.

A lelkészek tanuló fiait segélyező egyesületbe tagoknak jelentkeztek folytatólag: 16. Frenyó Gyula szt. péterji lelkész rendes 17. Zimmermann Andor gölniczbányai lelk. „ 18. Poszvék Sándor theol. igazgató Sopron „ 19. Payr Sándor theol. tanár Sopron „ 20. Rédei Károly pusztai földvári lelkész „ 21. Horváth Dezső veszprémi lelkész „ 22. Áchim Mihály gyóni lelkész „ 23. Okályi Adolf békés-bánfalvi lelkész alapító

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Pröhle Vilmos nyiregyházi ág. hitv. ev. főgimn. tanárnak a baskir nép nyelvének népköltészeti és nemzeti hagyományainak felkutatása czéljából teendő tanulmányújtjára 1000 k. külföldi utazási ösztöndíjat engedélyezett.

A pozsonyvidéki evang. lelkészi értekezlet f. évi május 29-én Pozsonyban tartott gyűlésén Raffay Sándor írásmagyarázata után Hollerung Károly értekezett a canonica visitatióról. Indítványára az értekezlet kimondotta, hogy a canonica visitatiót, mely a gyülekezeti élet és az evang. öntudat emelésére és helyes irányítására mindenképpen alkalmas, legalább 15 évenként kellene megismételni s két napon át tartani. Az első napon a lelkész adna számot, mikép végzi igehirdető, lelkipásztori és egyházkormányzó, illetve egyházvédő teendőit, majd a püspök a gyülekezetben végzett látogatásai által közvetlen betekintést szerezne a gyülekezeti viszonyokba és megismerné az egyháztagok szellemét, meghallgatná kívánsá-

gait és panaszait s csak másnap folynék le a most szokásos hivatalos vizsgálat. A jegyzőkönyvet és a beszédeket nyilvánosságra kellene hozni. Stromp László hosszabban ismertette és bírálta az egyetemes tanügyi bizottságnak a vallástanításról szóló javaslatát, melyet az értekezlet minden tagja különösen gyarló dolognak ítelt s még általános tárgyalás alapjául sem kívánt elfogadni. Az előadó indítványára az eredeti propositiók némi változtatásával és módosításával kimondotta az értekezlet, hogy „1. az egyetemes közoktatási bizottság a javaslatot a vallásoktatást szabályozó egyetemes szabályrendelet dolgában nem tartja czéljának megfelelőnek s ezért annak újból való szabatosabb és egységesebb kidolgozását óhajtja; 2. az újabb kidolgozásnál főgond fordítandó arra, hogy a vallásoktatás úgy szerveztessék az egész vonalon, hogy az tartalmának egységénél fogva minden fokozaton azonos tárgyú legyen ugyan, de alaki és módszeres szempontból vegye kellő figyelembe a kor szellemi fejlődésével adott követelményeket és az egyes iskolacsoportok paedagógiai eszményét és tanczélját; 3. a vallásoktatás gerinczét képezze az üdvtörténet, központján a Jézus életével, a mely a legintenzívebb mérvben kultiválandó s a melynek taníthatására megfelelő tan- és illetőleg iskolai olvasókönyvek készitendők; 4. az ó szövegségi anyag előkészítő jelentőségénél fogva oly mértékben és oly czéllal kezelendő, hogy általa is az új-szövegségi anyag üdvtörténet jelentősége világosodjék meg; 5. a káté tanítása kellő előkészítés után a tanítás befejezését képezi; 6. a biblia ismerés a bibliai történetek tankönyvei gyökeres és czéltudatos reform alá veendő; 7. a javaslattal ellentétben az értekezlet nem tartja szükségesnek, hogy a középiskolában a vallástörténet is taníttassék, mert annak anyagát részben az egyetemes történet, részint a vallás tanításánál eleget képez megismerteük; 8. általában ez egész vallásoktatásnál nyomuljon előtérbe a krisztusi eszmény, a keresztyén ethikai életelv, a keresztyén jellemképzés. Egész vallásoktatásunk legyen mindvégig vallásos nevelés a Krisztusban.” Végül még csak a nagy-geresdi egyezés ügyét vette elő az értekezlet s Hollerung Károly indítványára kimondotta, hogy interpellatiót intéz a püspökhöz, a miért azt a fontos ügyet a rendes, szokásos és törvényes út mellőzésével, az egyházi közvélemény meghallgatása nélkül intézte el az egyetem. Az idő előhaladottsága miatt a Luther-társaság ügye, a tankönyvvállalat dolga, a lelkészfiak segítőegyletének kérdése és az egyetemes tanügyi javaslat az iskolai bizottságokról az őszi gyűlésre halasztatott.

Bokodon 1901. május hó 29-én Hering Lajos esperes elnöklésével a fehér-komáromi lelkési kar papiértekezletet tartott.

Az értekezleten a konfirmáció tanítás ügye

vetetett behatólag fontolásra; valamint az egyházpolitikai törvények folytán beállott helyzettel szemben követendő eljárásra adtak részletes utasítások.

Elnök úr lelkesítő megnyitójában utalt a szentlélek által vezérelt ember áldásos munkásságára, hogy minden anyagi hatalomnál nagyobb az evangéliom örök igazsága, a mi hitünk az, mely meggyőzi a világot. Sorrend szerint Horváth Sándor velegi lelkész bírálta Jánosy Lajos komáromi lelkésznek az egyházpolitikáról szóló felolvasását, mely lapunkban egész lerjedelemben közölve volt.

Ugyancsak Horváth S. bírálta Gáncs Jenő tehérvári lelkésznek a konfirmációi oktatásról szóló értekezését, melyre vonatkozólag megjegyzi, hogy az általa vázolt tanmenet nem helyes és hogy az elválasztó tanok nemcsak a tananyag végén összegezve, hanem az egyes hitigazságok ismertetésénél is tárgyalandók.

Az értekezlet abban állapodott meg, hogy a tanításra legalkalmasabb a tavaszi idő és Krisztus mennyemenetelének napja legyen a konfirmáció ünnepe.

Gáncs Jenő bírálta Raftay Sándor kátéját s bár kiemelte előnyeit, mégis csak javított alakban találta általánosan használhatónak.

A bírálat szerzőhöz elküldetni elhatároztatott.

Ugyanezen tárgyról értekezett Beláh Géza Csabdi lelkész és azt találta, hogy úgy Csabdin, mint Bicskén nehezen tudtak boldogulni vele a gyermekek akademikus meghatározásai miatt.

Kövesi Béla Csákvárott és Jánosy Lajos Komáromban a soproni lelkészek kátéját használták s ezen könyvről mondtak ellentétes bírálatot; mig az első nem lát szoros összefüggést a bevezetés és vallás, hit és erkölcsani rész közt; addig utóbbi teljes rendszert ismer fel a tárgyalásban; egyedül csak két kifogását fogadja el bírálónak, hogy nincs kimerítően tárgyalva a szentségekről szóló tan és hiba, hogy nem tárgyalja az ev. és ref. egyház közti különbségeket. Jánosy helyesli a Luther káté-féle beosztás alkalmazását, de talál benne sok hibás kérdést p. o. Mit tesz hinni keresztyén vallás értelmében? Legnagyobb hibául tudja be, hogy nem találni benne klasszikus meghatározásokat, melyek mint magvak áldásos gyümölcsöt igérnének. Rosz a megváltás meghatározása is.

Elnök összegezve az értekezlet véleményét, kimondja, hogy eltekintve e mű egyes hibáitól, homályos meghatározásaitól; rövidítve használható és jobb hiányában ajánlható. Ugyancsak elhatároztatott, hogy a jövő értekezleten a többi használatban levő (Nagy-István, Gedulyi, Turcsányi) konfirmandusoknak való könyvek lesznek ismertelve.

A lelkészfiakat segélyező egyesületbe — elnök

meleg ajánlatára — a lelkeszi kar ünnepegyesen kijelentette, hogy testületileg belép.

Elnök ajánlólag előterjesztette Majba Vilmos könyvkiadóvállalatát, hogy a gyülekezetek a Luther-társaságtól szerezzék be tankönyveiket; miután a jövedelem bizonyos része különben is a lelkesziak segélyére lesz fordítva.

Az értekezlet a vállalatot mint czélszerű és áldásos intézményt elvben pártolásra méltónak találja és kimondja, hogy új könyvek használatba vételekor vagy ha az eddig használtak a Luther-társaság által lesznek kiadva — erkölcsi kötelességének ismeri, hogy azokat ezen úton szerezzé be; de feltétlenül ez idő szerint — teljesen lekötelezőleg nem járulhat hozzá.

Elnök buzgó imával az ülést bezárta, miután a jövő értekezlet helyéül Komárom tüzetett ki.

E.

KÜLFÖLD.

A hittérítés minden esztendőben felszedi a maga véradóját. A chinai mészárlás emléke még eleven, s a táviró már is új gyilkolásról ad hírt, mely új Guineában történt. Ennek a mészárlásnak Mr. Chalmer Angolország egyik legrégebb s leghíresebb misszionáriusa s ennek segédje az alig 26 éves Mr. Tomkins estek áldozatul. Kivülök még 12 benszüöltt tanítvány.

Uj Guinea egyik vad törzsének keblében lázadás tört ki, ennek lecsendesítésére sietett Mr. Chalmers segédjével együtt, de szerencsétlenségére; mert a feldühödött vadak kegyetlenül legyilkolták őket.

Mr. Chalmers élettörténetéből néhány vonást érdemes feljegyezni. 1841-ben született. Elemi iskolás gyermek volt még, a midőn fogadást tett, hogy a vad népek térítésére szenteli életét. Lelkipásztorra ugyanis egyszer a fidsi szigetek vadnépeiről beszélt a vasárnapi iskolában. Az óra végén azt kérdezte: ki merné közületek gyermekek elmenni azok közé az emberevő pogányok közé, hogy nekik Istennek szeretetét, a Jézus Krisztust hirdesse? — Chalmers felállt és azt mondta, hogy ő elmegy. — Mikor az iskolából haza félt ment, elbújt egy kőfal mögé s gyermekésszél elkezdett imádkozni s életét felajánlotta a Krisztusnak. — Kezdetben világi pályán működött, de később Londonban városi missionáriussá lett. Mint ilyet küldték azután ki 1866 ban, előbb Uj-Zeelandba, később Uj Guineába. Több vad nyelvet megtanult, köztük a motu nyelvre 200 angol éneket le is fordított. Munkájában nagy segítségére volt felesége, ki önfeláldozóan követte férjét mindent.

Uj-Guineába 1877-ben ment át. Megjelenése

korszakot alkot a sziget történetében, a mennyiben ő volt az első, ki rendszeresen megkezdte a térítés munkáját e helyen: Nagy nélkülözés, sok szenvedés volt osztályrésze térítői útjában, de szíve soha félelmet nem ismert, még a legvadabb emberevők közt is fegyvertelenül járt. Egyedüli fegyvere volt Istennek ígéje ajkán, — lelkében.

Uj-Guineát két hatalmas könyvben ismerteti. Munkáinak címe: „Pioneering in New Guinea” és „Adventures in New Guinea.”

Angolország minden nagyobb prot. egyházában gyászi-teniszteletet tartanak emlékökre.

Az angol parlamentben különös törvények megalkotása fölött vitáznak most a honatyák. Eddig u. i. Angolországban nem volt megengedve, hogy valaki meghalt nevének testvérét vegye feleségül dispensatió nélkül. (Kivéve a koloniákat.) Most ezt a törvényt megakarják változtatni olyan formán, hogy az ilyen párok egybekelése megtörténhessék dispensatió nélkül is. A napokban H. Fowler tartott a törvényjavaslat mellett meggyőző beszédet s ez sok részben elősegítette azt, hogy a második olvasásnál 157 többséget nyert a javaslat.

A másik nevezetes törvényjavaslat az ir cath. egyetem felállítása államköltségen. Tárgyalása most folyik nagy vehementiával. Nagy az ellenzék, de azért valószínűleg törvény lesz belőle, mert Balfour a nagy miniszter támogatja.

Mi csak egy fakultást kérünk az államtól azt se kapunk; a pápista, ha kér, kap egész egyetemet, még pedig — a protestáns angol kormánytól!

A wesleyanus methodisták száma Nagy Britanniában az utóbbi népszámlálás adatai szerint nagyon szaporodik. Bevett tagjainak száma az anyaországban 455,012. Ezenkívül 36,951 egyén próba alatt áll. Mint tudjuk, náluk a tagokat bizonyos methodus szerint előbb próba alá vetik, ezért nevezik őket methodistáknak) s csak ha a próbát kiállották, lehetnek az egyház tagjai. A növendékek száma: 81,180. Számuk tehát meghaladja a fél milliót. A mult év folyamán 2,511-el szaporodott a rendes tagok száma; a próba alatt levők pedig 8,391-el. A lelkesz növendékek száma mindössze 26. De ezeknek száma is növekedett. A többi felekezetek theológiáján mindenütt fogyás észlelhető.

A congregationalisták a mult hó legvégén tartották évi nagygyűlésüket Londonban; még pedig a baptistákkal egyesülten. A gyűlés elnöke a City Temple híres szónoka, dr. Parker volt; elnöki megnyitó beszéde mindkét felekezet tagjainak osztatlan lelkesedést keltett. Ebben a beszédben rámutat a felekezetek egyesülésének, szükséges voltára, mert csak így lehet szembe szállni a feltámadott ellenáramlatokkal. Reményt fejezi ki a fölött, hogy a congregationalisták és baptisták nem sokára egyesülni fognak a scót szá-

bad, és presbyteri egyház mintájára. Beszédének az egyesülésre vonatkozó részét rendkívül nagy tetszéssel fogadta a hallgatóság, a miből következtetni lehet, hogy eme két egyház egyesülése is csak rövid idő kérdése.

A felolvasások közt dr. Hortoné érdemel említést. A protestantismus három veszedelmes ellenségéről, a világiasságról, ritualismusról és a rationalismusról beszélt. Szerinte ezek az ellentétes irányzatok mindannyiszor előállanak, valahányszor az evangéliumi tanok helytelenül vitetnek át az életbe. Ártalmatlanokká úgy tehetjük őket, ha nagyobb gondot fordítunk I. a lelki élet evangéliomszerű növelésére; ez meg fogja akadályozni az eivilágiasodást. Másodszor az ethikai fogalmakat közelebb hozzuk az értelemezéshez és szívhez; ezzel tárgyaltanná tesszük a ritualistikus törekvéseket. Végre a rationalismus hitromboló hatását az által ellensúlyozzuk, ha az evangéliumok szupernaturalis vonatkozásai fölött nem siklunk át szándékosan, hanem ezeknek helyes magyarázatát megkeressük. Mindezt csak úgy végezhetjük el, ha felismertük az evangéliumokban mesterünket, az élő Krisztust. De nem elég felismerni és meglátni; hozzá kell menni. Nem elég ha — mint Mózes — csak látjuk az ígéret földét; menjünk át a Jordánon, menjünk át még a Calvárián is, hogy hozzá juthassunk.

Dr. Principal Rainy az edinburghi New College rectora, ki a szabad és presbyteri egyházak egyesülésének legelső és leghatalmasabb munkása volt, mint az „Egyesült szabad egyház” (United free church) képviselője vett részt ezen a gyűlésen. Ez idő szerint ő az egyesülés eszméjének legtokéletesebb szószólója a britt szigetben. Hogy ez a gondolat mennyire időszerű, mutatja az a nagyszerű ünnepeltetés, melyben dr. Rainy részesül mindenütt, a hol csak megfordul. Már 50 éves papi jubileuma alkalmával, — mely ez év elején ment végbe, — a köztisztület oly nagyszerű formában és óriás méretben nyilatkozott meg irányában, hogy tökéletes biztosítékot nyújthatott neki is, másoknak is törekvési irányának korszerű és keresztülvihető volta felől.

Valóban megérdemelné, hogy angol testvéreink egyházi mozgalmait ne csak élénk figyelemmel kísérjük, hanem az általuk már kipróbált viszonyalakításokat mi is kísérjük meg alkalmazni.

L. I.

Kérdés.

Nyílt kérdés. A szepesi XIII. városi esperesség közgyűlésén a főesperesi szék megüre-

sedése s a közel jövőben való betöltése alkalmából következő kérdés merült fel: van ez esperességnek két filiája, melynek egyike Mühlenbach a matheóczyi, másika Majerka pedig a sz.-bétai lelkész gondozása alatt áll. Mindkét filiára nézve az 1897-ben tartott tiszai ev. egyházkerületi közgyűlés kimondotta, hogy mindaddig szavazásra jogosultságuk nincsen, a míg lelkészi állomásaikat önállóan a törvényes intézkedések betartása mellett be nem töltik, mely határozat alapján Majerkának az 1898-ban megejtett egyházkerületi felügyelői tisztség betöltésére adott szavazata visszautasított, s az egyházkerületi gyűlésnek reájuk vonatkozó elutasító határozatát az ugyanazon évben tartott egyetemes közgyűlés is (32. p.) helybenhagyta. Magától értetődik, hogy az egyházkerületi és egyetemes közgyűlés határozatai az esperességekre is mérvadók. Mindannak daczára a szepesi XIII. városi esperesség közgyűlése több rendbeli felszólalás daczára a minap mégis megadta a két filiának a jogot a főesperesre való szavazásra! Kinek van most már igaza? Mi úgy tudjuk, hogy az egyetemes közgyűlés által hozott vagy általa jóváhagyott kerületi közgyűlési határozatok az esperességekre is kötelezők!

TEMETŐ.

Scholtz Lajos a szepes remetei ág. hitv. evang. egyház felügyelője, községi iskolaszéki elnök június hó 2 án meghalt.

K Á P L Á N T

keresek, ki a tót nyelvet is birja.
— **Dijazása:** lakás, teljes ellátás (mosáson kívül) és évi 600 korona

B.-Csaba, 1901-ik évi január hó 6 án.

KOREN PÁL

b.-csabai lelkész.

Pályázat.

A nyiregyházi államilag segélyezett ág. hitv. evang. főgimnáziumnál az 1901/1902. iskolai évre egy magyar-latin nyelvi tan-szék fog

helyettes tanárral

betöltetni. — Javadalma: 1600 korona. — Az ág. hitv. ev. pályázók kellőleg felszerelt kérvényei a nyiregyházi ág. hitv. ev. főgimnázium igazgatóságánál folyó évi június hó 20-ig nyújtandók be. — A megválasztott helyettes tanár állását f. évi szeptember 1-én elfoglalni köteles s helyét időközben el nem hagyhatja.

Nyiregyházán, 1901. május hó 24 én.

Leffler Samuel

Dr. Mesko László

főgimn. tanácsjegyző. 46 2-1

főgimn. felügyelő.

Pályázat.

A soproni ág. hitv. evang. egyházköz-ség elemi népiskolájánál egy rendes

tanítói állás

üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állomással járó jövedelem: 1. Evi 1700 korona fizetés és öt 100 koronás ötödéves pótlék. 2. 400 kor. lakbér, esetleg természetbeli lakás. 3. Tizennyolcz köbméter kemény hasábf. — Pályázhatnak ág. hitv. ev okleveles tanítók, kik a magyar és német nyelvet tökéletesen birják és az ének és tornatanításban is jár-tasak. A választás egy próbaévre történik; ha azonban oly tanítóra esik a választás, ki már véglegesen hivatalban volt, az egyházközség a próbaévtől eltekint. A pályázók esetleg próbaleckére fognak meghivatni. Az állomás f. évi szeptember hó 1-én foglalandó el. A keresztlevéllel és egyéb okmányokkal kellően felszerelt fo-lyamodványok f. 1901. évi június hó 30-ig az egyházközség elnökségéhez, nt. Brunner János lel-kész úrhoz címezve, küldendők.

Sopronban, 1901. évi május hó 15-én.

GEBHART JÓZSEF
felügyelő.

Pályázat.

A besztercebányai ág. hitv. ev. gimnáziumnál a latin és magyar nyelv tanítá-sával egybekötött

helyettes tanári állásra

pályázat hirdettetik. — Fizetés: 1700 kor. havi előleges részletekben. Az egyházi közgyűléshez intézett és kellően felszerelt folyamodványok f. évi június hó 30-ig a gimnázium igazgatójához küldendők, ki meg-keresés esetén bővebb felvilágosítással is szolgál.

Besztercebánya, 1901. június 3.

Burkovszky Kálmán

49. 2-1.

gimn felügyelő

Pályázat.

Alólirott oly

k á p l á n t

keres, a ki a tót nyelvet is birja.
— **Dijazása:** 1080 korona, lakás és reggeli.

Selmeczbanya, 1901. június 5.

Hrencsik Károly

50 3-1

lelkész.

A szepes-iglói ág. hitv. evang. egyházközség

segédlelkészt

keres. Az állás javadalmazása 1200 korona fizetés, 150 korona hit-tandij, bútorozott lakás és fűtés. Az állás azonnal elfoglalható. Minden közelebbi felvilágosi-tással szolgál

Dr. Walszer Gyula

48 2-1

ág. hitv. ev. lelkész.

A vonatok indulása Budapestrol.

A vonatok érkezése Budapesire.

Férnyes 1901 évi mjus hó 1-től.

A keleti pályaudvarról				A nyugati pályaudvarról				A keleti pályaudvarra				A nyugati pályaudvarra							
vonal szám	óra	perc	vonal-neme	Délelőtt (Hová?)	vonal szám	óra	perc	vonal-neme	Délelőtt (Hová?)	vonal szám	óra	perc	vonal-neme	Délelőtt (Honnan?)	vonal szám	óra	perc	vonal-neme	Délelőtt (Honnan?)
32	6:20		v. v.	Triest, N.-Kani.	102	1:00	k. ost		Bécs, Berlin,	645	5:00	tvzs.	Arad	701	12:50	koev.		Konst., Bukar.	
36	6:25		sz. v.	Hatvan			exp v		Páris, Ostende,	327	5:20	v. v.	Berlin, Ruttka	161	4:40	sz. v.		Palota-Ujpest	
				(Gy.-Fehérvár					London	1797	5:45	sz. v.	M.-Sziget	163	5:49	"		Palota-Ujpest	
601	6:50		gy. v.	(N.-Szeben	163	5:55	sz. v.		Palota-Ujpest	607	6:19	"	Brassó, Arad	6101	6:15	"		Szolna, Czegléd.	
				Kolozsv. Stan.	124	6:15	"		Ersekújvár	47	6:15	tvzs.	Bicske, Sárbog.	1407	6:30	"		Vác	
10	6:50		sz. v.	Bécs, Grác	6102	6:35	"		Czegl., Szolnok	405	6:35	sz. v.	Lemberg, Misk	165	6:40	"		Palota-Ujpest	
492	7:10		gy. v.	Kassa, Munk.	4102	6:45	"		Esztergom	7	6:41	"	Bécs, Sopron	217	7:05	tvzs.		Berlin, Zsolna	
1012	7:15		"	Zágr. Fiu, Róm.	163	6:55	"		Palota-Ujpest	119	6:55	gy. v.	Csorba, Kassa	709	7:15	sz. v.		Buk., Verzier.	
301	7:30		"	Ruttka, Berlin	602	7:05	v. v.		Lajo-Mizse	997	7:05	sz. v.	Belgrad, Brod	4107	7:25	"		Dorog	
1312	7:30		"	Fehring, Grác	1493	7:30	gy. v.		Zsolna, Berlin	507	7:10	"	Brassó, Kolozs	167	7:35	"		Palota-Ujpest	
313	7:35		sz. v.	Gödöllő	106	8:00	"		Bécs	1303	7:25	"	Graz, Fehring	17	7:45	"		Bécs	
905	7:40		"	Belgrad, Brod	703	8:5	"		Tem., Orsova	309	7:31	"	Hatvan	6011	7:50	v. v.		Lajos-Mizse	
1504	7:50		"	Kassa, Csorba	112	8:30	sz. v.		Temesvár	501	7:50	gy. v.	Bukar, Brassó	139	8:10	sz. v.		Nagy Maros	
1008	8:00		"	Zágr. Fiu Pécs	142	8:45	"		Nagy-Maros	1021	7:55	v. v.	Paks, A.-Szabol	713	8:25	"		K.-K. Félegyh.	
606	8:10		"	Arad, Brassó	170	9:15	"		Palota-Ujpest	1595	8:15	sz. v.	Kassa, Csorba	4101	8:35	"		Esztergom	
503	8:30		"	Kolozsv. Brassó	116	9:25	"		Bécs, Berlin	1005	8:29	"	Fiu, Zag, Eszék	127	8:45	"		Parkány-Nána	
	8:50		gy. v.	Bécs, Graz						1003	8:40	gy. v.	Róma, Fiume	1403	9:45	gy. v.		Berlin, Zsolna	
403	8:50		sz. v.	Munk., M.-Szig.						311	8:45	sz. v.	Hatvan	69	10:10	sz. v.		Palota-Ujpest	
120	9:00		"	Bicske						509	9:15	"	Szolnok	715	10:55	"		Szeged	
1703	9:15		"	M. Szig., Stan.						11	9:20	"	Győr	143	11:05	"		Ersekújvár	
305	9:35		"	Ruttka, Berlin															
Délután				Délután				Délután				Délután							
				146	12:05	sz. v.		Nagy-a-Maros											
				6104	12:05	"		Czegl., Szolnok											
				172	12:15	"		Palota-Ujpest											
				136	12:25	"		Nagy-Maros											
				4108	12:50	"		Dorog											
				174	1:15	"		Palota-Ujpest											
911	12:00	tsz sz		104	1:45	gy. v.		Bécs, Páris											
314	12:10	sz. v.		4110	2:05	sz. v.		Pilis-Csaba											
22	12:25	"		126	2:15	"		P.-Nána, Léva											
30	12:25	"		176	2:20	"		Palota-Ujpest											
30	1:30	"		704	2:30	gy. v.		Bukar. Verzier.											
504	2:00	gy. v.		141	2:35	sz. v.		Ersekújvár											
602	2:15	"		404	2:40	"		Esztergom											
4	2:15	"		720	2:45	"		Czegléd											
510	2:20	sz. v.		6002	2:55	"		Lajos-Mizse											
16	2:25	"		186	3:20	"		Palota-Ujpest											
404	2:35	gy. v.		178	4:15	"		Palota-Ujpest											
904	2:40	"		138	4:25	"		Nagy-Maros											
312	2:40	sz. v.		716	4:30	"		Szeged											
322	2:45	"		108	5:15	gy. v.		Bécs											
1004	3:00	gy. v.		148	5:30	sz. v.		Vác											
1022	3:20	v. v.		180	6:00	"		Palota-Ujpest											
910	3:35	sz. v.		1404	6:15	gy. v.		Zsolna, Berlin											
302	3:45	gy. v.		140	6:20	sz. v.		Parkány-Nána											
2	4:30	sz. v.		4106	6:40	"		Esztergom											
308	5:20	"		710	7:00	"		Verzier., Buk.											
508	5:45	"		6014	7:15	v. v.		Lajos Mizse											
314	6:25	"		182	7:40	sz. v.		Palota-Ujpest											
1706	7:05	"		128	7:50	"		Nagy-Maros											
18	7:20	"		154	8:00	"		Vác											
24	7:35	"		714	9:05	"		Czegléd											
1606	8:00	"		184	9:25	"		Palota-Ujpest											
1006	8:30	"		218	9:40	tvzs.		Zsolna, Berlin											
406	8:55	"		118	10:00	sz. v.		Bécs											
48	9:00	tsz sz		706	10:10	gy. v.		Szeged, Verzi.											
502	9:15	gy. v.		188	10:25	sz. v.		Palota-Ujpest											
1901	9:45	sz. v.		1408	10:40	"													
420	9:45	gy. v.				kel.		Belgrad,											
1304	10:00	sz. v.		902	11:20	exp v		Konstantináp.											
608	10:00	"				k. ost		Bukarest,											
9	8:10	20	"	702	11:30	exp v		Konstantináp											
8	10:45																		
328	11:10	v. v.																	
				1 Berlinbe csak minden szerdán és vasárnap.				2 Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től.				3 Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bez. szept. 15-ig.				4 Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bez. szept. 15-ig.			
				5 Közlekedik minden kedden, csütörtökön és vasárnap.				6 Közlekedik minden szerdán és szombaton.				1 Közlekedik minden héttől és csütörtökön.				2 Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bez. szept. 15-ig.			
												3 Közlekedik ünnep és vasárnap máj. 15-től bez. szept. 15-ig.				4 Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bez. szept. 15-ig.			
												5 Közlekedik minden kedden, csütörtökön és szombaton.				6 Erkezik minden héttől és csütörtökön.			